

Társadalmi vállalkozások helyzete Magyarországon

Tartalom

Társadalmi vállalkozások helyzete Magyarországon	1
A Társadalmi Vállalkozások Országos Szövetsége (TAVOSZ) felmérésének összefoglaló publikációja	2
Kérdőív elemzése	5
1. kérdés – A szervezet jogi formája.....	5
2. kérdés – A szervezetek tevékenysége	6
3. kérdés - Foglalkoztatottak száma	7
4. kérdés - A munkavállalók átlagos bérszínvonala	7
5. kérdés – Tervez-e bérrelést a szervezet 2026 évre?	8
6. kérdés – Hogyan értékelik a szervezetek saját pénzügyi helyzetüket?.....	8
7. Mely terület jelentette a legnagyobb kihívást elmúlt évben?.....	9
8. kérdés – Mi okozza leginkább a pénzügyi nehézségeket?	9
8. kérdés – Hozzáérnek-e banki vagy támogatott hitelekhez?	9
9. kérdés – Elérhetők-e vállalkozásfejlesztési, képzési programok a társadalmi vállalkozások számára?	10
10. kérdés – Milyen területeken lenne leginkább szükség támogatásra?	10
11. kérdés – Egyéb megjegyzések és javaslatok.....	10
Összegzés	10

Társadalmi Vállalkozások Országos Szövetsége

TAVOSZ
www.tavosz.hu

A Társadalmi Vállalkozások Országos Szövetsége (TAVOSZ) felmérésének összefoglaló publikációja

Bevezetés

A Társadalmi Vállalkozások Országos Szövetsége (TAVOSZ) 2025 11.01-12.15. közötti időszakban felmérést készített a magyarországi társadalmi vállalkozások aktuális helyzetéről, kihívásairól és fejlesztési igényeiről. A kutatás célja az volt, hogy valós képet adjon azon szervezetek működéséről, amelyek üzleti tevékenységükön keresztül társadalmi, közösségi vagy környezeti célokat valósítanak meg.

A felmérés különös hangsúlyt fektetett arra, hogy ne csupán számszerű adatok, hanem a résztvevők tapasztalatai, véleményei és szöveges kifejtésű válaszai is megjelenjenek, így árnyaltabb képet adva a szektor minden nap működéséről.

Módszertan

Az adatgyűjtés telefonos megkereséssel és online kérdőív kitöltésével történt. A kutatásban 1200 társadalmi vállalkozás és kapcsolódó szervezet vett részt. Szervezetek köre:

- társadalmi vállalkozások,
- olyan civil szervezetek, amelyek üzleti tevékenységet folytatnak társadalmi missziójuk finanszírozása érdekében,
- valamint profitorientált vállalkozások, amelyek üzleti működésük mellett valamilyen közösségi vagy társadalmi ügyet képviselnek.

A kérdőív zárt és nyitott kérdéseket egyaránt tartalmazott, lehetőséget biztosítva a résztvevők számára, hogy saját szavaikkal fejtsék ki tapasztalataikat.

A megkérdezett szervezetek jellemzői

A válaszadók jogi formájukat tekintve sokszínű képet mutattak. A felmérésben részt vettek többek között:

- civil szervezetek (egyesületek, alapítványok),
- szociális szövetkezetek,
- valamint egyéb gazdasági társaságok.

Közös jellemzőjük, hogy gazdasági tevékenységük nem öncélú, hanem eszköz a társadalmi célok megvalósításához.

Statisztikai ismérvek, társadalmi vállalkozások gazdasági ereje:

A társadalmi vállalkozások gazdasági ereje mind Magyarországon, mind az Európai Unióban jelentős, bár a szektor mérése a sokszínű jogi formák (alapítványok, egyesületek, szociális szövetkezetek, nonprofit kft-k) miatt komplexebb feladat.

Magyarországon a társadalmi gazdaság egy fejlődő, de már szemmel látható szelete a gazdaságnak (forrás: KSH monitor 2024)

- Gazdasági súly (GDP): A potenciális társadalmi vállalkozásnak minősülő szervezetek a magyar GDP kb. 3,5 %-át állítják elő. A teljes szektor évente mintegy 3000 milliárd forintot tesznek ki.
- Foglalkoztatás: A szektorban foglalkoztatottak száma jelentős: az OECD (2024-es jelentés) és a KSH (2024 évi foglalkoztatási statisztika) adatai alapján mintegy 263 - 300 ezer fő dolgozik fizetett alkalmazottként ebben a körben. Ezen felül jelentős az önkéntes tevékenység munkaóraszáma, ezek az adatok nem szerepelnek a fenti statisztikákban. Ez a teljes magyarországi foglalkoztatás nagyjából 6,5%-át teszi ki.
- Szervezetek száma: Magyarországon több mint 70 ezer regisztrált szervezet (egyesület, alapítvány, nonprofit kft., szociális szövetkezet) tevékenykedik, amelyek közül sokan végeznek társadalmi célú üzleti tevékenységet.
- Legjellemzőbb átvállalt közfeladatok: A hazai társadalmi vállalkozások olyan területeken vállalnak át állami vagy önkormányzati feladatokat, mint a szociális ellátás, az egészségügyi szolgáltatások, oktatás vagy a hátrányos helyzetűek foglalkoztatása.

Az EU szintjén a társadalmi vállalkozások még meghatározóbb tényező (forrás: Eurostat 2024):

- Gazdasági súly (GDP): Az Európai Unióban a társadalmi gazdaság átlagosan a GDP 10%-át adja (egyes országokban, például Olaszország, Spanyolországban vagy Franciaországban ez az arány még magasabb).
- Foglalkoztatás: Az EU-ban több mint 13,6 millió ember (a munkaerő kb. 6,3%-a) dolgozik a társadalmi gazdaságban. Összesen mintegy 2,8 millió társadalmi vállalkozás és szervezet működik az Unióban.
- Társadalmi hatás: Az EU-s stratégia (Social Economy Action Plan) kiemelt szerepet szán nekik az innovációban és az inkluzív növekedésben, mivel ezek a vállalkozások a profitukat szinte teljes egészében társadalmi vagy környezeti célok elérésére forgatják vissza.

A magyarországi társadalmi vállalkozások GDP-arányos alacsonyabb részesedése és magasabb foglalkoztatási aránya az EU átlaghoz képest arra utal, hogy a magyar szektor még fejlődésben van, kevésbé tőke- és technológia-intenzív, **több emberi erőforrást használ, de alacsonyabb hozzáadott értéket termel**, ami termelékenységi elmaradást jelez, vagyis a szektor még nem érte el a hatékonyság azon szintjét, mint az érettebb EU-s társadalmi vállalkozások, amelyek hatékonyabbak és nagyobb gazdasági súlyt képviselnek

Szektor szerepe:

A társadalmi vállalkozások olyan "piaci résekben" mozognak, ahol sem a tiszta piaci szereplők (profit hiányában), sem az állam (rugalmatlanság vagy forráshiány miatt) nem tud hatékony lenni. Előnyei:

- Rugalmasság: Gyorsabban reagálnak a helyi közösségi igényekre.
- Integráció: A leghátrányosabb helyzetű csoportok elérése (megváltozott munkaképességűek, tartós munkanélküliek, szociálisan rászorulók) elsődleges foglalkoztatói.

- Fenntarthatóság: Üzleti modelljük révén kevésbé függenek a közvetlen állami támogatásoktól, mint a hagyományos civil szervezetek, így stabilabb társadalmi hatást képesek elérni.

Összességében látható, hogy bár Magyarországon a bérszínvonal és a finanszírozási nehézségek (ahogy a TAVOSZ felmérése is mutatta) komoly kihívást jelentenek, a szektor foglalkoztatási ereje és GDP-hez való hozzájárulása már most is megkerülhetetlen tényező a nemzetgazdaságban.

Főbb megállapítások

Pénzügyi helyzet és kihívások

A válaszadók jelentős része nehéz pénzügyi helyzetről számolt be. A szöveges válaszok alapján a problémák mögött több, egymással összefüggő ok áll:

- **Csökkenő támogatások:** Többen jelezték, hogy az elérhető pályázati és működési támogatások mértéke csökken, miközben a működési költségek emelkednek.
- **Korlátozott pályázati hozzáférés:** A civil szervezetek és a szociális szövetkezetek jogi formájukból adódóan gyakran kimaradnak a fejlesztési pályázatokból, amelyek elsősorban profitorientált vállalkozásokra szabottak.
- **Finanszírozási akadályok:** Több szervezet kiemelte, hogy nem tud (támogatott) banki hitelt felvenni. Ennek oka, hogy a nonprofit bevételket a banki bírálati gyakorlat nem árbevételként, hanem egyéb bevételként kezeli, így azok nem növelik hitelképességüket, hiába stabil és jelentős bevételi forrást jelentenek.

Egy válaszadó megfogalmazása szerint: „*Hiába van magas nonprofit bevételünk, a standard banki bírálat ezt nem tekinti valódi árbevételnek, így esélyünk sincs kedvezményes hitelhez jutni.*”

Fejlesztési és tudásbővítési lehetőségek hiánya

A nyitott kérdésekre adott válaszokból egyértelműen kirajzolódott, hogy a társadalmi vállalkozások jelentős része hiányolja a folyamatos, valós igényekre épülő fejlesztő programokat.

Kiemelt problémák:

- A vállalkozásokat segítő programok, képzések és tapasztalatmegosztó rendezvények jellemzően csak egy-egy pályázathoz kapcsolódnak.
- A pályázati időszakok között kevés az elérhető szakmai támogatás.
- Ez a hiány különösen erősen érinti a civil szervezeti háttérrrel rendelkező társadalmi vállalkozásokat, amelyeknél az üzleti szemlélet és vállalkozásfejlesztési tudás erősítése kulcsfontosságú lenne.

Egy válaszadó szerint: „*Valós vállalkozásfejlesztésre lenne szükség, nem csak projektidőszakokban. A folyamatos tanulás és tapasztalatcsere jelenleg szinte teljesen hiányzik.*”

Következtetések

A TAVOSZ felmérése rávilágít arra, hogy a társadalmi vállalkozások jelentős társadalmi értéket teremtenek, működésük azonban számos strukturális akadályba ütközik. A pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés, a jogi formákhoz nem illeszkedő pályázati és banki rendszerek, valamint a folyamatos fejlesztési lehetőségek hiánya minden hozzájárulnak a szektor sérülékenységéhez.

Javaslatok

A válaszok alapján az alábbi irányok mentén lenne szükség beavatkozásra:

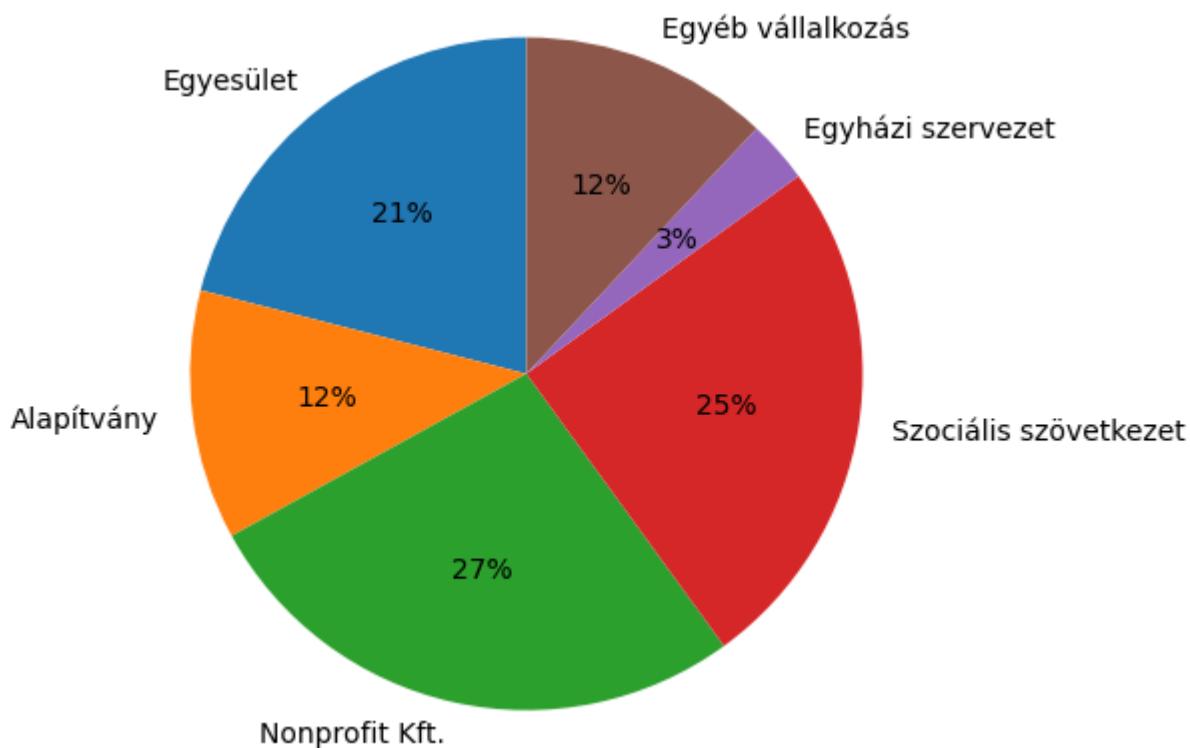
- a finanszírozási és hitelbírálati rendszerek társadalmi vállalkozásokra szabása,
- a civil és szociális szövetkezeti formák egyenlőbb bevonása fejlesztési pályázatokba,
- folyamatos, pályázatuktól független vállalkozásfejlesztési, tudásmegosztó és mentorprogramok kialakítása.

A TAVOSZ célja, hogy a felmérés eredményei hozzájáruljanak egy támogatóbb, kiszámíthatóbb ökoszisztemá kialakításához, amelyben a társadalmi vállalkozások hosszú távon is fenntartható módon tudják betölteni közösségi szerepüket.

Kérdőív elemzése

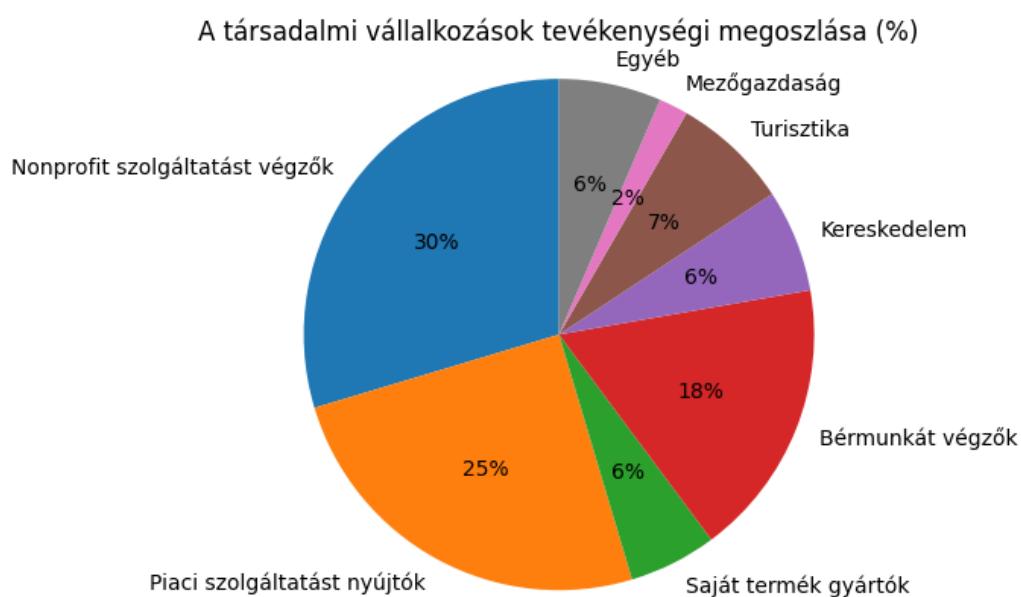
1. kérdés – A szervezet jogi formája

A szervezetek többsége nonprofit, civil, jelentős számú a szociális szövetkezeti forma, az egyéb vállalkozások többségében rehabilitációs foglalkoztatók.

A társadalmi vállalkozások jelentős része civil gyökerekkel működik, nem klasszikus piaci környezetből indul.

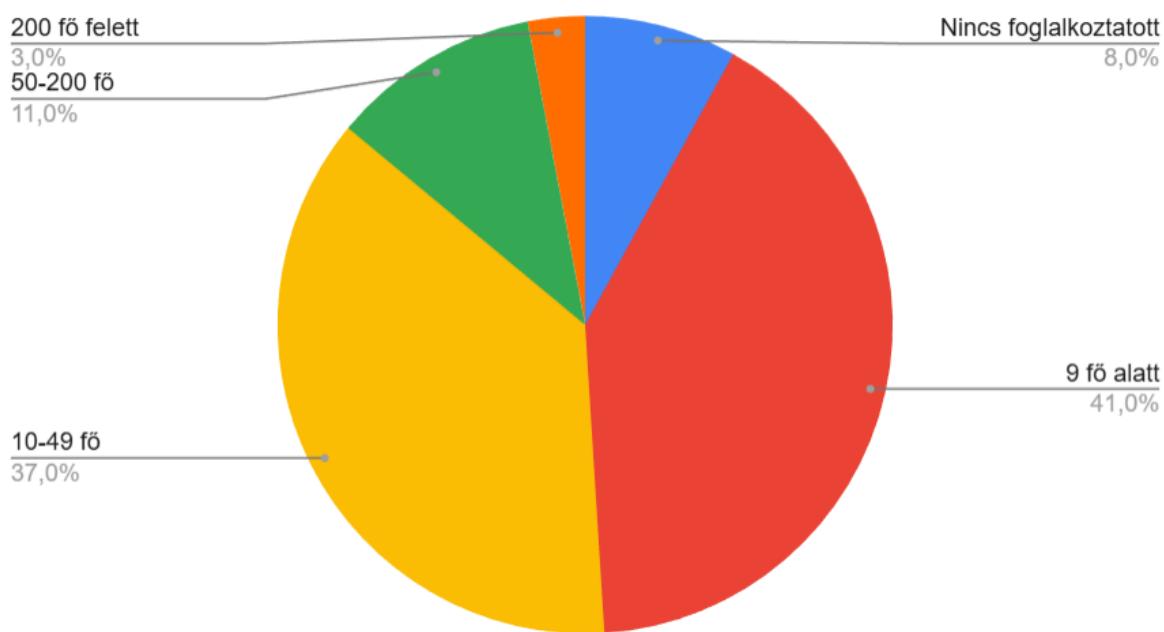
2. kérdés – A szervezetek tevékenysége

A társadalmi vállalkozások közel kétharmada szolgáltatási tevékenységet végez, míg a termelő és mezőgazdasági profil kisebb arányban jelenik meg

3. kérdés - Foglalkoztatottak száma

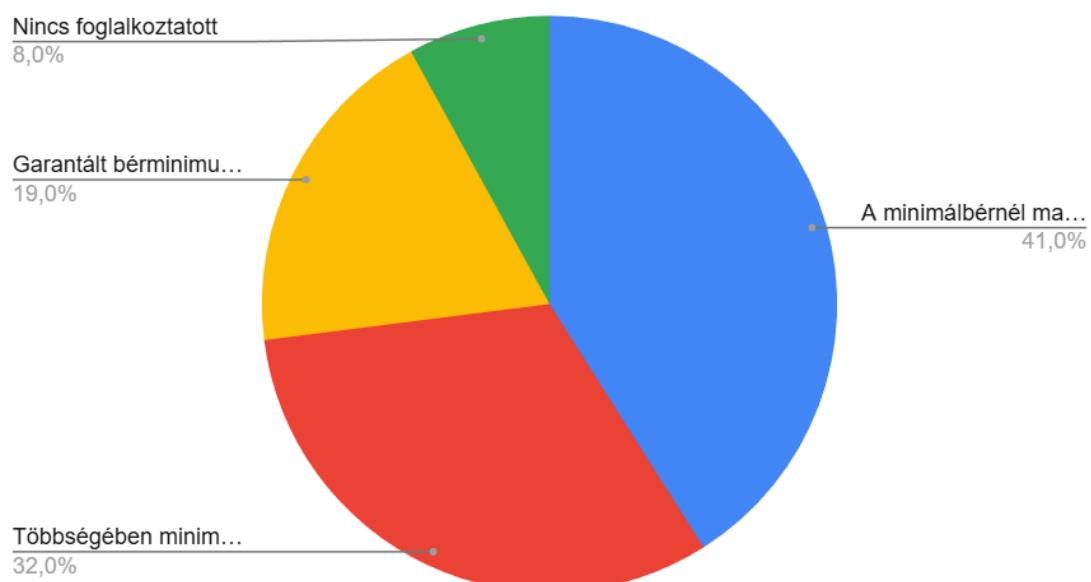
Százalék

A szervezetek túlnyomó többsége a kisebb méretkategóriákba tartozik: a 9 fő alatti és a 10-49 fős foglalkoztatottat alkalmazó szervezetek teszik ki a legnagyobb szeletet. A nagylétszámú foglalkoztatók jellemzően akkreditált rehabilitációs foglalkoztatók.

4. kérdés - A munkavállalók átlagos bérszínvonala

Százalék

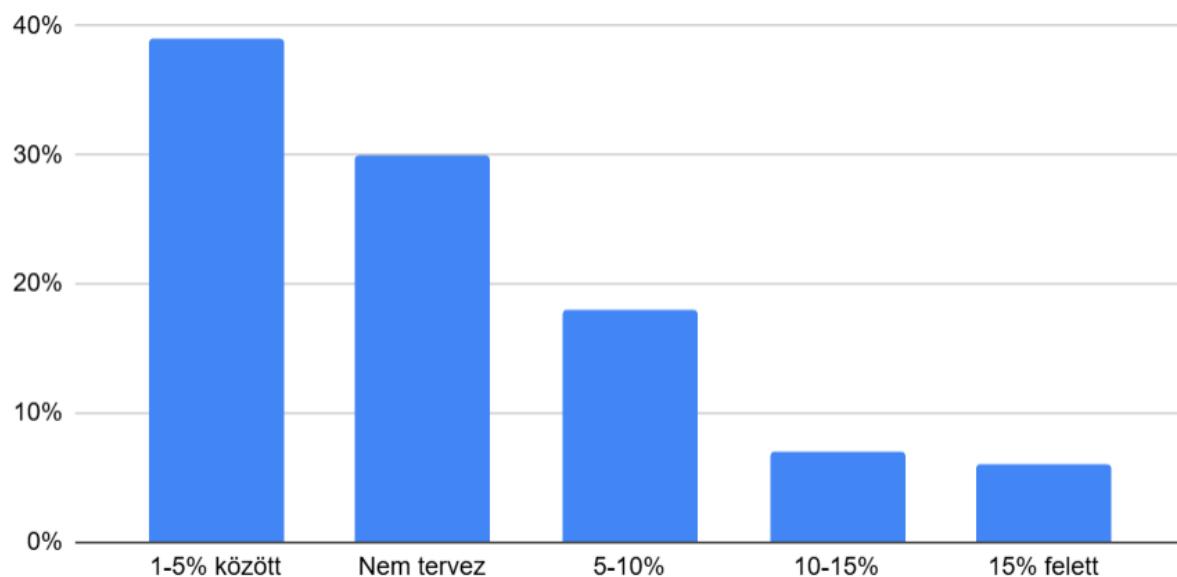

Az adatok megerősítik a korábbi mérési trendeket:

A legnagyobb kategória a "köztes bérök": A cégek több mint 40%-a fizet olyan bért, ami magasabb a minimálbérnél, de még nem éri el a garantált bérminimumot. Ez az arány valamivel csökkent az előző évben mértekhez képest, a minimálbérén foglalkoztatottak csoport pedig kb. hasonlóan 6%-al nőtt. Garantált bérminimum feletti kategória 1% ponttal nőtt.

5. kérdés – Tervez-e béremelést a szervezet 2026 évre?

– Tervezett béremelés

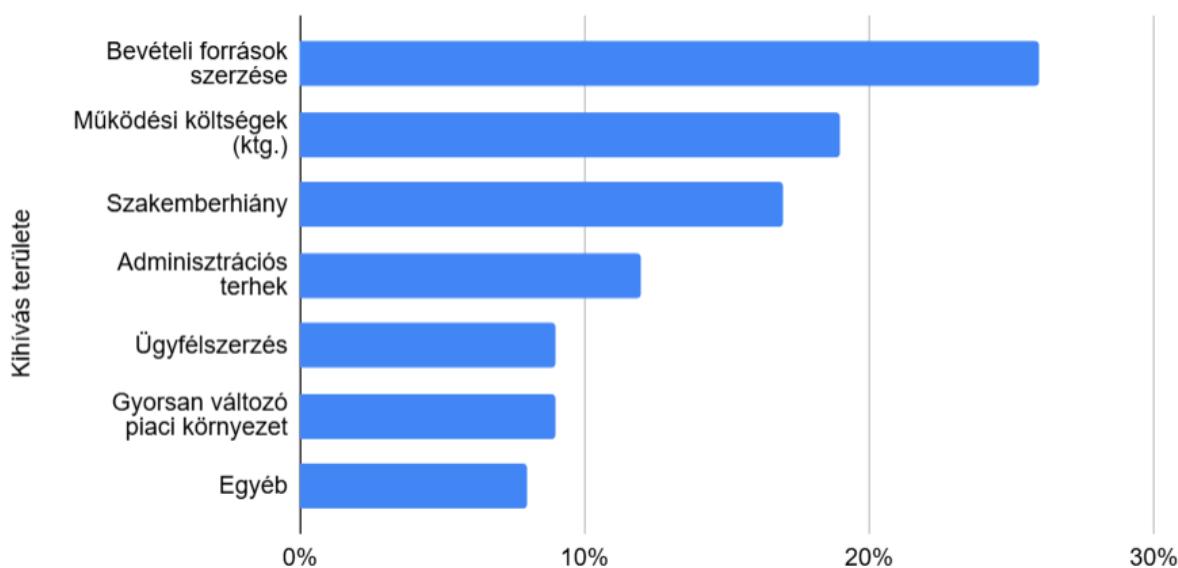
A legtöbb szervezet óvatos, kisebb mértékű emeléssel számol.

6. kérdés – Hogyan értékelik a szervezetek saját pénzügyi helyzetüket?

(szöveges válaszok összegzése)

A pénzügyi bizonytalanságot a korábbi felméréseink is alatámasztják, általános jelenségnek mondható a társadalmi vállalkozások körében. Most a megkérdezettek közül 11%-al több számolt be bizonytalanságról vagy nehéz pénzügyi helyzetről, stabil működést kevesebben jelöltek meg, mint az előző évi felmérésnél.

7. Mely terület jelentette a legnagyobb kihívást az elmúlt évben?

Az előző évekhez hasonlóan a pénzügyi és a humánerőforrás-kihívások jelentették a legnagyobb problémát a megkérdezett szervezeteknek. Ezen belül felerősödött a Gazdasági és Pénzügyi Kockázatok, a bevételi források szerzése (26%): Ez a legkiemelkedőbb kihívás. Egyértelműen jelzi, hogy a szervezetek számára a bevétel stabilitásának és növelésének biztosítása volt a legnagyobb prioritás vagy nehézség. A második legnagyobb kihívás a költségek menedzselése. A bevételi nehézséggel együtt ez a két kategória mutatja, hogy a szervezetek majdnem fele (45%) a pénzügyi stabilitásért küzdött.

8. kérdés – Mi okozza leginkább a pénzügyi nehézségeket?

(szöveges válaszok összegzése)

Leggyakrabban említett okok:

- csökkenő támogatások
- fejlesztési pályázatokból való kizáradás
- banki hitelekhez való hozzáférés hiánya

Nem az elkötelezettség hiánya, hanem a rendszer akadályai nehezítik a működést.

8. kérdés – Hozzáférnek-e banki vagy támogatott hitelekhez?

(szöveges válaszok összegzése

Sokan nem jogosultak támogatott banki hitelekre, vagy jogi formájuk (civil szervet) miatt, vagy mert a nonprofit bevételeiket a bankok nem tekintik árbevételnek.

A banki bírálati gyakorlat nem illeszkedik a társadalmi vállalkozások működéséhez.

9. kérdés – Elérhetők-e vállalkozásfejlesztési, képzési programok a társadalmi vállalkozások számára?

(szöveges válaszok összegzése

A képzések és mentorprogramok jellemzően csak pályázatokhoz kötődnek, folyamatos támogatás ritkán érhető el.

A fejlődés nem lehet kizárolag projektidőszakokhoz kötve.

10. kérdés – Milyen területeken lenne leginkább szükség támogatásra?

Leggyakrabban jelölt területek:

- pénzügyi tervezés
- üzleti és vállalkozási ismeretek
- marketing és értékesítés
- jogi és adminisztratív támogatás

A társadalmi vállalkozások komplex, gyakorlati segítséget igényelnek.

11. kérdés – Egyéb megjegyzések és javaslatok

(szabad szöveges válaszok alapján leggyakoribb válaszok)

- hosszú távú, nem pályázatfüggő programok hiánya
- tapasztalatmegosztó közösségek iránti igény
- valódi, működéshez illeszkedő támogatások szükségessége

A társadalmi vállalkozások megerősítéséhez ökoszisztema-szintű megközelítés szükséges.

Összegzés

A Társadalmi Vállalkozások Országos Szövetsége (TAVOSZ) átfogó, 1200 szervezet bevonásával készült felmérése rávilágított a magyarországi társadalmi vállalkozások kulcsfontosságú szerepére és azokra a strukturális akadályokra, amelyek fenntartható működésüket nehezítik. A kutatás megerősíti: a szektor kritikus pontja a pénzügyi kiszámíthatóság és a folyamatos, valós igényekre épülő fejlesztési támogatás hiánya.

Fő kihívások: A pénzügyek és a fejlődés gátjai

1. A Pénzügyi Stabilitás Krízise (Felerősödő Bizonytalanság):
 - A szervezetek közel fele (45%) a pénzügyi stabilitásért küzd, ahol a bevételi források szerzése (26%) és a működési költségek kezelése (19%) jelenti a

legnagyobb kihívást. A felmérés szerint 11%-kal több szervezet számolt be bizonytalanságról az előző évhez képest.

- Rendszerszintű Finanszírozási Akadályok: A banki hitelbírálati gyakorlat nem ismeri el az üzleti tevékenységet folytató civil szervezetek nonprofit bevételeit árbevételként, ami lehetetlenné teszi a támogatott banki hitelekhez való hozzáférést.
- Támogatásokhoz való korlátozott hozzáférés: A civil szervezeti háttérrrel rendelkező társadalmi vállalkozások gyakran kimaradnak a profitorientált vállalkozásokra szabott fejlesztési lehetőségekből, pályázatokból, miközben az elérhető támogatások mértéke csökken.

2. Humánerőforrás és alacsonyabb bérrezés:

- A szakemberhiány (17%) továbbra is jelentős tényező.
- A munkavállalók bérszínvonala a minimálbér és a garantált bérminimum közötti sávban koncentrálódik (több mint 73%). Bár a bérminimum feletti kategória aránya nőtt, a társadalmi vállalkozások többsége még mindig az alacsonyabb bértartományokban helyezkedik el.

3. Fejlesztés, mentorálás hiánya:

- A társadalmi vállalkozások - kiemelten a civil szektorból kikerülő szervezetek – a sikeres üzleti tevékenységhez szükséges tudásnak és forrásoknak nincsenek birtokában. Hiányolják a folyamatos, pályázati időszakuktól független vállalkozásfejlesztési, képzési és tapasztalatmegosztó programokat. A fejlődés igénye komplex: pénzügyi tervezés, üzleti ismeretek, marketing és jogi támogatás területén mutatkozott a legnagyobb igény.

A felmérés egyértelműen rámutat a strukturális hiányosságokra, a TAVOSZ – Társadalmi Vállalkozások Országos Szövetsége – azon dolgozik, hogy a szakadékot áthidalja.

A TAVOSZ a tagszervezetek fenntartható működését mentor programjaival, vállalkozás- és szervezetfejlesztési képzéseivel segíti. A Szövetség célja, hogy a feltárt adatok alapján hozzájáruljon egy olyan támogató és kiszámítható ökoszisztemá kialakításához, amelyben a társadalmi vállalkozások hosszú távon és hatékonyan tudják megvalósítani közösségi és társadalmi céljaikat. A beavatkozásnak a finanszírozási és hitelbírálati rendszerek társadalmi vállalkozásokra szabását kell céloznia, valamint a folyamatos, pályázatuktól független tudásmegosztás biztosítását.

A szervezetek láthatóságára alapítottuk meg a HERO díjat, ami azokat a társadalmi vállalkozásokat jutalmazza, akik mind az üzleti, mind a társadalmi munkájukkal példát mutatnak.

Lezárvá: 2025.12.16.

* Hivatkozás, megosztás kizárolag a Társadalmi Vállalkozások Országos Szövetségének forrás megjelölésével engedélyezett.